

- c begerig naar geld
onbekend met de streek
- d 1 ik vergeet de haat
ik herinner me de levenden
2 ik beschuldig jou van verraad
3 ik heb afkeer van het leven
het is in belang van velen
- e het is van groot belang > het is belangrijk
het is van een wijs man/vrouw > het is wijs
- f de dichter Catullus in de genitivus
- g congruerend met genitivus + bepaling bij predicaat

3 **dativus**

- a 1 ik geloof jou
ik spaar slaven / ik ontzie slaven
2 het was een gewoonte voor de senatoren
(een soort meewerkend vw)
vader geeft aan mij boeken
een brief moet door mij geschreven worden
3 ik richt de ogen op de koning
- b het is tot welzijn / weldadig
het is tot bescherming / beschermend
- c gelijk
nuttig
- d tot hulp sturen
- e de dichter Catullus in de dativus
- f congruerend met dativus + bepaling bij predicaat

4 accusativus

- a 1 ik zie de jongen
oppassen voor iemand
vluchten voor iemand
bevelen aan iemand
ik zeg dat de man wijn drinkt
- 2 ik droomde een wonderlijke droom
aan iemand iets leren
- b ik zie dat hij komt   hij: subject
- c ik weet dat het leven kort is
- d 1 zhijt regeerde vele maanden
2 ik kwam naar huis
3 ik wandelde 6000 passen
zhijt bouwde een wal 90 voet(en) breed
3 ik heb pijn wat betreft het hoofd > ik heb hoofdpijn
de jongen was naakt wat betreft de voeten (vrijer mag/moet!)
- e zhijt zette de troepen over de Rijn
(uniek; een acc als adject! afwijking van de regel!)
- f o jij domme, Marcus
- g naar
bij
voor
tussen
door
na
naar (binnen), (naar) onder
- h de dichter Catullus in de accusativus
- i congruerend met een accusativus + bepaling bij predicaat

5 ablativus

- a
- 1 op een zekere nacht hoorde ik
  - 2 de angstige leider hield zich (op) in het legerkamp
  - 3 boeken op tafel plaatsen (richting en toch een abl)
  - 4 via de via Appia wandel ik naar Rome
  - 5 zhijt plaatste een legerkamp op 1000 passen
  - 6 de kinderen worden door de ouders bemind
  - 7 door een speer is hij getroffen
  - door woede ontvlamd heeft hij deze (dingen) gedaan
  - 8 de brief is uit Rome gebracht
  - 9 hij is geboren uit een aanzienlijke geboorte
> hij is van adellijke afkomst
  - 10 hij overtreft allen door/met/**in** moed/daadkracht/kwaliteit
  - 11 zij verdedigen zich met de handen
  - 12 zhijt had dat gekocht met (voor) veel geld
  - 13 zhijt maakte een reis met vrienden
  - 14 ik schreeuw met luide stem
  - 15 zhijt is veel beter (veel is de maat waarin zhijt beter is)
- b
- 1 hij is sterk wat betreft het lichaam (vrijer moet/mag)
  - 2 door de dood van de hond is zhijt bedroefd
  - 3 veel groter; zes jaar/jaren later
- c
- met buit beladen
lof waard
- d
- niets droogt sneller (citius,, fortius, altius!) dan een traan
- e
- 1 genieten van, waarnemen, steunen op/zich inspannen, zich meester maken van, gebruiken/hebben
ik heb een huis nodig < aan mij is een huis “nodig”)
  - 2 iemand beroven van iets
Cicero wijkt uit de stad / gaat weg uit de stad
vrij zijn van iets
  - 3 met verhalen worden de geesten doordrenkt
zhijt omgeeft de stad met soldaten
- f
- een man van/met grote welsprekendheid
> een zeer welsprekend man
- g
- de man is “met”, “van” een goed geweten (vrijer mag/moet)

- h de stad ingenomen zijnde
> nadat de stad ingenomen is /was
Cicero consul (zijnde)
> terwijl Cicero consul is/was
Hannibal levend (zijnde)
> terwijl Hannibal levend is/was
- i de stad ingenomen zijnde
> nadat de stad ingenomen is /was
Cicero consul (zijnde)
> terwijl Cicero consul is/was
- consul: onderdeel van het predicaat (predicaatsnomen)
Hannibal levend (zijnde)
> terwijl Hannibal levend is/was
- vivo: onderdeel van het predicaat (predicaatsnomen)
- j van(af), door
(van)uit
over, vanaf
met
zonder
voor en wegens
in/op en onder
- k de dichter Catullus in de ablativus
- l congruerend met een ablativus + bepaling bij predicaat

functies

- 1 a 1 ik kom
2 de jongens maar schreeuwen, maar lachen
de jongens schreeuwden, lachten
3 ik zie hem komen, ik zie dat hij komt
4 ik wilde naar huis terugkeren
ik besluit naar Rome te gaan
de mensen verlangen gelukkig te zijn
zhijt beveelt geschreeuw aan te heffen
wij beschouwen wandelen als mooi
- b 1 mijn vader is consul
het leven is kort
dit boek is van mij/mijn
hij is bemind
2 dat is voor mij tot hulp
Cicero is met/van grote welsprekendheid
> Cicero is zeer welsprekend
- 2 a zie
b 1 ik zie hem komen, ik zie dat hij komt
2 ik hoor hem komende, ik hoor hem komen
c zich vergissen is menselijk
het past te weten
d het is goed dat zhijt komt
het bevalt dat gezanten gezonden worden
e het gebeurt dat hij ziek is
het behoort dat jij mij bemint, niet het mijne/mijn dingen
wie dit zegt, is leugenachtig
- 3 a Caesar leidt het leger
het leger wordt geleid door Caesar
b zhijt besluit de stad te verlaten
zhijt droomde een wonderlijke droom
- 4 a 1 genieten van, waarnemen, steunen op/zich inspannen,
zich meester maken van, gebruiken/hebben

- 2 geloven
- 3 zich herinneren en vergeten
- b van de buit beroven
- c met verhalen worden de geesten doordrenkt
- d vader geeft aan mij boeken
- e ik richt de ogen op de koning
uit het huis (uit)gaan
- 5 a de grote stad
- b de dichter Catullus
- c de boog van Titus
- d een vrouw met/van grote welsprekendheid
> een zeer welsprekende vrouw
- e het vuur in de tempel ...
- f alle mensen daar ...
- g de Germanen, die ... hebben, ...
- 6 a zhijt bemint
- b zhijt regeerde gedurende vele jaren
- c de stad ingenomen zijnde
> nadat de stad ingenomen is/was
Cicero consul (zijnde)
> terwijl Cicero consul is/was
Hannibal levend (zijnde)
> terwijl Hannibal levend is/was
- d zhijt belegerde de stad (gedurende) drie maanden
- e zhijt kwam te hulp
- f ita est!
- g ita est!

- 6   a
      b   1   wij kiezen Cicero tot consul
            2   de jongen rent blij naar (zijn) moeder
            3   de kinderen komen zelf
            4   a   zhijt hoorde de vrouw biddend/terwijl ze bad
                  b   naar de gevangenis gevoerd (zijnde) hilde ik
                  c   ik ging weg mijn broer zullende helpen/om mijn broer
                      te helpen

- 1   a
      b   1   a   1   een lied/gedicht dat voorgedragen moet worden
                                  een boek dat gelezen moet worden
                                  een daad die geprezen moet worden
                                  de daadkracht die bewonderd moet worden
- 2   bij het **belegere**n van de stad
                                      naar het **make**n van vrede > om vrede te sluiten
                                      een gelegenheid voor het **leze**n van een boek >
                                      om een boek te lezen
                                      nota bene:
                                      liber legendus
                                      a   een boek dat gelezen moet worden
                                      b   het lezen van een boek
                                      de genitivus van liber legendus is:
                                      libri legendi
                                      dus:
                                      occasio libri legendi =
                                      een gelegenheid ... liber legendus
                                      en dan moet je legendus dominant vertalen;
                                      op de drie puntjes moet je het goede voegwoord
                                      zetten.
- 3   hij zorgde voor een brug gemaakt moetende
                                      worden = hij liet een brug maken
                                      faciendum hoort bij pontem + curavit
                                      maar: je kunt pontem faciendum ook als
                                      congruerende dominant opvatten >
                                      het maken van een brug
                                      hij gaf een boek gelezen moetende worden >
                                      hij gaf een boek ter lezing

- 2 a de jongen moet bemind worden
 b de jongen mag niet bemind worden
 c de jongen moet door mij bemind worden
 d het moet gegaan worden >
 er moet gegaan worden >
 men moet gaan
- het/er moet gegaan worden door ons >
 wij moeten gaan

pg. 32

- 2 a
 b 1 de kunst van het schrijven
 begerig/verlangend om te beminnen
 ter wille van het zeggen > wegens het zeggen > om te zeggen
 2 waar is 2?
 3 ik leg me toe op het lezen (studeo + dat.)
 4 naar het drinken > om te drinken (ad + acc.)
 5 door het lachen de waarheid zeggen
 bij het wandelen (in + abl.)
- de kunst ... (van) het schrijven (van) een brief
 de kunst om een brief te schrijven
 met het schrijven van brieven breng ik de tijd door
 nota bene:
 scribo epistulas
 scribendi epistulas
 etc.
 epistulas is object in de acc.!
- 3 a zij komen om de meisjes te bekijken (spectatum = om te bekijken)
 b (het is) aangenaam om te horen (auditu = om te horen)
- 4 a 1
 2 a
 b
 c
 b 1 het is schandelijk dat jij drinkt
 2 het staat vast dat jij drinkt
 het behoort dat de man wijn drinkt
 c 1 ik zie dat de man drinkt (verba van “voelen” en “verklaren”)
 2 ik wil dat de man wijn drinkt (verba van “wil”)

- 3 ik ben blij dat de man wijn drinkt (verba van “gevoelens”)
- 4 ik beveel aan hem te komen (iubere + acc.!)
ik verbied aan hem te komen (vetare + acc.!)
  - d 1 het is goed dat jullie ziek zijn
  - 2 ik zeg dat jullie zullen lachen
  - 3 ik zeg dat jij geprezen zal worden (-**um iri** = geprezen te zullen worden)

pg. 32

- e 1 zelf!
- 2 zelf!
- 3 zelf!

- 5 ik zie hem rennend > ik zie dat hij rent (verba van “voelen”)

- 6 - de hond wordt gezegd bijterig te zijn > men zegt dat ....
(verba van “voelen” en “verklaren”)
- de hond schijnt bijterig te zijn (verbum videri)

- 7 a
- b 1 beminnend, ziend, horend
- 2 bemind zijnd, gezien zijn
- 3 zullende beminnen, zullende zien
- c 1 toekomst < tempus futurum = toekomstige tijd
ik houd van degene die de vrijheid bemint
- 2 a het beminnende meisje / het meisje dat bemint /
beminde
- b ik hoor jou zingende > ik hoor jou zingen
- c het meisje is bemind

pg. 34

- d vanaf de stad gesticht zijnde (condere-condidi-conditum)
vanaf de stichting van de stad
(< vanaf het stichten van de stad)
voor Christus geboren zijnde (nasci-natus sum)
voor de geboorte van Christus
(< voor het geboren-zijn van Christus)

- 8 a 1
2 de stad ingenomen zijnde
> nadat de stad ingenomen was
Cicero consul (zijnde)
> terwijl Cicero consul is/was
ik onwillig (zijnde)
> terwijl ik onwillig ben /was
= tegen mijn zin
- b 1 de zon opkomende
> terwijl de zon opkomt/opkwam
de senatoren deze dingen doende
> terwijl de senatoren deze dingen doen/deden
- 2 de steden ingenomen zijnde
> nadat de steden ingenomen waren
zusje genezen zijnde
> nadat zusje genezen was
vader genezen zijnde
> nadat vader genezen was
- 3 jij naar huis zullende komen
> jij (dativus/ ablativus) terwijl je naar huis zal/zou komen
- c Cicero consul (zijnde) > terwijl Cicero consul is/was
de natuur leidster (zijnde) > terwijl de natuur leidster is/was
= onder leiding van de natuur

pg. 35

- d Caesar onwillig (zijnde)
> terwijl Caesar onwillig is/was
= tegen de zin van Caesar
Hannibal levend (zijnde)
> terwijl Hannibal levend is/was
= tijdens het leven van Hannibal
moeder afwezig (zijnde)
> terwijl moeder afwezig is/was
= tijdens de afwezigheid van moeder
geen aanwezig (zijnde)
> terwijl geen (niemand) aanwezig is/was
= zonder dat ook maar iemand aanwezig is/was